

GULATING LAGMANNSRETT

KJENNELSE

Avsagt: 09.12.2025

Saksnr.: 25-183728PRI-GULA/AVD2

Dommere:

Lagdommer
Lagdommer
Lagdommer

Elisabeth Deinboll
Ellen Eikeseth Mjøs
Per J. Jordal

Ankende part

Steinar Vigdel Kolnes

Saken gjelder avvisning av begjæring om gjenåpning av privat straffesak.

Kort om sakens bakgrunn

Steinar Vigdel Kolnes begjærte i september 2025 gjenåpning av Stavanger tingretts dom av 8. februar 2013 for Haugaland og Sunnhordland tingrett. Begjæringen ble først satt frem for Høyesterett, som henviste Kolnes til sideordnet tingrett.

Dommen som er begjært gjenåpnet er en privat straffesak reist av Kolnes mfl. mot Statoil ASA, nå Equinor ASA, med krav om mortifikasjon og oppreisning for påståtte æreskrenkelser (sak 11-108237-PRI-STAV). Statoil ble frifunnet for begge kravene. Avgjørelsen ble anket, men Gulating lagmannsrett nektet anken fremmet. Påfølgende anke til Høyesterett ble forkastet hva gjelder den strafferettslige delen og nektet fremmet hva gjelder oppreisningskravet.

Kolnes har tidligere begjært gjenåpning av dommen for Gjenopptakelseskommisjonen. Begjæringen ble forkastet av kommisjonen i 2021, jf. GK-2020-161. Han begjærte deretter i 2022 «ubetinget opphevelse» av dommen for Sør-Rogaland tingrett. Tingretten avviste begjæringen i juni 2022. Den påfølgende anken ble forkastet av Gulating lagmannsrett i september 2022. Kolnes anket til Høyesterett, hvor anken ble avvist i desember 2022.

Det har også vært en sak med krav om fastsettelsesdom for brudd på EMK artikkel 6 nr. 1 og krav om erstatning og oppreisning på grunn av konvensjonsbrudd. Kravene knytter seg til behandlingen av mortifikasjons- og oppreisningssaken i Stavanger tingrett. Oslo tingrett avsa dom i juni 2015, hvor det ble fastsatt at saksøkernes rettigheter etter EMK artikkel 6 nr. 1 var brutt, men hvor staten v/Justis- og beredskapsdepartementet ble frifunnet for de øvrige kravene. Dommen ble anket. Borgarting lagmannsrett avsa dom 27. juni 2016, hvor kravet om fastsettelsesdom ble avvist og anken for øvrig forkastet. Anken til Høyesterett ble i november 2016 nektet fremmet hva gjelder kravet om erstatning og oppreisning og forkastet hva gjelder avvisningen.

Parallelt med mortifikasjonssaken tok Kolnes mfl. også ut forliksklage mot Statoil med krav om erstatning og oppreisningserstatning. Saken ble innstilt av Stavanger forliksråd i 2012. Det ble deretter tatt ut stevning for Stavanger tingrett i 2013. Saken ble stanset som følge av den ovennevnte mortifikasjonssaken, men igangsatt sommeren 2015. Saken ble overført til Jæren tingrett, som frifant Statoil for begge kravene i 2017. Påfølgende anke til lagmannsretten ble nektet fremmet, og anke til Høyesterett ble senere forkastet.

Haugaland og Sunnhordland tingrett avsa kjennelse 20. oktober 2025 med slik slutning:

1. Begjæring om gjenåpning av 11. september 2025 fra Steinar Vigdel Kolnes og krav om erstatning for sakskostnader knyttet til alle sakene med utspring i 11-108237PRI-STAV avvises.

2. Sakskostnader knyttet til begjæring om gjenåpning tilkjennes ikke.

Kolnes har anket avgjørelsen. Anken gjelder rettsanvendelsen, bevisbedømmelsen og saksbehandlingen. Lagmannsretten har ikke funnet det nødvendig å forelegge anken for Equinor ASA eller staten v/Justis- og beredskapsdepartementet.

Saken er klar til avgjørelse.

Ankende parts påstand og grunnlaget for denne

Steinar Vigdel Kolnes har i hovedtrekk gjort gjeldende:

Det er ikke grunnlag for å avvise saken.

Tingretten har ikke foretatt en tilstrekkelig vurdering av om saken skal gjenåpnes og behovet som Kolnes har for ny rettslig prøving. Begjæring om gjenåpning skal tas til følge dersom det er begått alvorligere prosessuelle feil i strid med EMK artikkel 6. Grunnlaget for gjenåpning er alvorlige habilitetsbrudd etter domstoloven § 108 samt brudd på EMK artikkel 6 og Grunnloven §§ 92 og 95. Saken har hatt store økonomiske og personlige konsekvenser for Kolnes. Han kan ikke lastes for at saken ble ført som en privat straffesak.

Det er lagt ned slik påstand:

1. Sunnhordland tingretts kjennelse av 20. oktober 2025 i sak 25-145706PRITH0S/TLEI oppheves.
2. Saken sendes tilbake til tingretten for ny behandling.
3. Det konstateres at avvisningen innebærer brudd på Grunnloven §§ 92 og 95, domstoloven § 108 og EMK art. 6 (1).
4. Saksomkostninger tilkjennes ankende part.

Lagmannsrettens vurdering

Saken behandles skriftlig i tråd med hovedregelen i straffeprosessloven § 385 første ledd. Lagmannsretten har full kompetanse ved prøvingen av anken, jf. § 385 andre og fjerde ledd.

Lagmannsretten har kommet til at anken skal forkastes, idet tingretten korrekt har avvist saken. Det vises til tingrettens vurdering på side 3 og 4 i avgjørelsen, som lagmannsretten i det vesentlige slutter seg til.

Straffeprosessloven kapittel 28 om private straffesaker ble opphevet ved lov 18. juni 2021 nr. 122, og lovendringen trådte i kraft 1. juli 2022. Etter den nå opphevede regelen i straffeprosessloven § 409 første ledd første punktum får reglene om gjenåpning i kapittel 27 anvendelse for private straffesaker. For øvrig behandles private straffesaker etter

reglene i straffeprosessloven så langt det er mulig og ikke noe annet er bestemt, jf. første ledd andre punktum.

Det er gitt en egen bestemmelse om gjenåpning av mortifikasjonssaker i straffeprosessloven § 389 tredje ledd første punktum. Etter bestemmelsen kan avgjørelse om mortifikasjon gjenåpnes særskilt når vilkårene etter tvisteloven § 31-3 første ledd bokstav a til d og §§ 31-4 og 31-5 er oppfylt. Saksbehandlingen følger derimot reglene i straffeprosessloven, jf. tredje ledd andre punktum. Begjæringen om gjenåpning av Stavanger tingretts dom må dermed settes frem for Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker, jf. straffeprosessloven § 394 første ledd. Kommisjonen har også behandlet en slik begjæring fra Kolnes i avgjørelse 29. april 2021, jf. GK-2020-161.

Tingretten har etter dette ikke kompetanse til å behandle begjæringen om gjenåpning av saken. Det var derfor korrekt av tingretten å avvise begjæringen uten å foreta en vurdering av det påberopte grunnlaget for gjenåpning.

Kolnes har i påstandspunkt 2 for tingretten krevd at det «konstateres at saksbehandlingen i Stavanger tingrett var i strid med EMK artikkel 6». Han har i begjæringen vist til at også avgjørelsene fra «Borgarting lagmannsrett LB-2015-145784 samt Høyesterett HR-2016-2274-U, HR-2016-2275-U og HR-2016-2276-U» må oppheves. Som tingretten korrekt peker på, må en slik begjæring om gjenåpning settes frem for sideordnet domstol med rettskrets som grenser til den domstol som har truffet avgjørelsen, jf. tvisteloven § 31-1 tredje ledd.

Når det gjelder påstandspunkt 3 for tingretten, om sakskostnader knyttet til den tidligere saken, er lagmannsretten enig med tingretten i at kravet forutsetter at den private straffesaken gjenåpnes. Det følger av den nå opphevede bestemmelsen i straffeprosessloven § 440 første ledd at tvisteloven kapittel 20 får anvendelse på sakskostnader i private straffesaker. Dersom saken blir gjenåpnet skal domstolen treffe ny sakskostnadsavgjørelse i den avgjørelsen som avslutter saken i instansen, jf. tvisteloven § 20-8 første ledd. Lagmannsretten viser også til at det er lagt til grunn i rettspraksis og juridisk teori at det i sivile saker ikke er adgang til utelukkende å kreve sakskostnadsavgjørelsen i en dom eller kjennelse gjenåpnet, jf. Schei mfl., Tvisteloven: Kommentarutgave, § 31-2 note 3 med henvisninger til rettspraksis, Juridika, revidert 1. september 2025, og Skoghøy, Tvisteløsning, 4. utgave (2022), side 1306. Det samme må gjelde hvor sakskostnadsavgjørelsen er knyttet til en privat straffesak.

Anken har ikke ført frem, og den forkastes.

Sakskostnader for lagmannsretten

Tvisteloven kapittel 20 kommer til anvendelse, jf. den nå opphevede straffeprosessloven § 440.

Anken har ikke ført frem. Equinor ASA og Justis- og beredskapsdepartementet har dermed i utgangspunktet rett på full erstatning for sine sakskostnader, jf. tvisteloven § 20-2 første og andre ledd. Anken er ikke forelagt for motpartene, og de har dermed ikke har pådratt seg sakskostnader. Det er ikke grunnlag for å tilkjenne Kolnes sakskostnader etter tvisteloven § 20-4.

Sakskostnader tilkjennes ikke.

Avgjørelsen er enstemmig.

SLUTNING

1. Anken forkastes.
2. Sakskostnader tilkjennes ikke.

Elisabeth Deinboll

Ellen Eikeseth Mjøs

Per J. Jordal

Dokument i samsvar med undertegnet original.

Jatin Patel